

УДК: 821,111:82-31:81`373.2

КЛИМЕНКО О. Л., ТОЛМАТОВА А. О.
(Запорізький національний університет)ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АВТОРСЬКОГО ОНОМАСТИКОНУ ЦИКЛУ
РОМАНІВ ДЖ. Р. Р. МАРТИНА “A SONG OF ICE AND FIRE”

Стаття присвячена дослідженню особливостей формування авторського ономастикону циклу романів Дж. Р. Р. Мартіна “A Song of Ice and Fire”. В даній роботі розглядаються механізми та способи творення власних назв, створених автором твору.
Ключові слова: авторський ономастикон, механізми формування власних назв.

Клименко О. Л., Толматова А. О. Особенности формирования авторского ономастикона в цикле романов Дж. Р. Р. Мартина “A Song of Ice and Fire”. Статья посвящена исследованию особенностей формирования авторского ономастикона в цикле романов Дж. Р. Р. Мартина “A Song of Ice and Fire”. В данной работе рассматриваются механизмы и способы образования имен собственных, созданных автором произведения.
Ключевые слова: авторский ономастикон, механизмы формирование имен собственных.

Klymenko O. L., Tolmatova A. O. Onomasticon Creation Peculiarities (Case Study: George R. R. Martin's Cycle of Novels “A Song of Ice and Fire”). This article studies the peculiarities of George R. R. Martin's onomasticon, represented in the cycle of novels “A Song of Ice and Fire”. This research also covers the methods, ways and means of proper names` creation.
Key words: George R. R. Martin`s onomasticon, methods of proper names` creation.

Актуальність роботи. Дослідження авторського ономастикону художніх творів виступає одним із провідних напрямків сучасних ономастичних досліджень. Оригінальні власні назви, створені різними авторами, збагачують словниковий склад мови і в той же час дають науковцям новий матеріал для опрацювання. Вивчення авторського ономастикону художніх творів привертало увагу багатьох дослідників, серед яких можна виділити роботи М. В. Бережної, О. О. Лебедевої, О. О. Новікова, С. А. Ярової.

У нашому дослідженні ми розглянемо особливості формування авторського ономастикону в циклі романів Дж. Р. Р. Мартіна “A Song of Ice and Fire”, який не лише збагатив сучасну літературу, але й привніс велику кількість неординарних власних назв в словниковий склад сучасної англійської мови. Таким чином, **метою** даної наукової розвідки є дослідження специфіки формування власних назв у циклі романів “A Song of Ice and Fire”, **завданням** стає визначення основних механізмів та способів, які були використані автором для створення власних назв, **об`єктом** нашого дослідження виступає авторський ономастикон циклу романів, а **предметом** – основні механізми та способи його формування.

За визначенням Н. В. Подольської, ономастикон називається репертуар або ж список будь – яких власних назв певного етносу чи соціуму для певного періоду часу [Подольская 1988, с. 98]. Поняття ж «авторський ономастикон» уособлює в собі сукупність усіх власних назв, які були створені, видозмінені або ж використані певним автором у своїх роботах. Створюючи або ж підбираючи ту чи іншу власну назву у певному творі автор може керуватися різними принципами та обирати будь – які способи чи механізми, наприклад, як от мовні чи когнітивні, а інколи навіть застосовувати їх одночасно [Александрук 2010, с. 470]. Вибір конкретного оніма зазвичай спирається на продуману концепцію опису персонажа, місця або предмету.

Цикл романів Дж. Р. Р. Мартіна “A Song of Ice and Fire” належить до жанру фентезі, що зазвичай передбачає наявність великої кількості створених автором нових та оригінальних власних назв, які дозволяють читачам абстрагуватися від реальності та поринути у пригоди разом з його героями. Такі новостворені власні назви можуть класифікуватися як okazionalizmi, хоча, звичайно, okazionalizmom прийнято називати будь-який новотвір, незалежно від його приналежності до певної частини мови, створений певним автором чи мовцем, який не увійшов до словникового складу мови.

У нашому дослідженні ми розділили усі власні назви на категорії, спираючись на класифікацію О. В. Суперанської, розробленої на основі типології А. Баха, яка ділить усі

власні назви на 3 види: назви живих істот і істот, що сприймаються як живі (антропоніми, зооніми, теоніми), назви неістот (топоніми, гідроніми, назви островів, і т.д.) та назви комплексних об'єктів (назви організацій, спільнот, війн, хрононіми) [Суперанская, 1973, с. 173-204].

У циклі романів Дж. Р. Р. Мартіна “A Song of Ice and Fire” переважна більшість власних назв утворюється автором за допомогою мовного механізму вигадування слів. Серед назв, що було утворено таким способом можна виділити:

- **Антропоніми**, серед яких зустрічаються такі імена як: “*Cersei*”, що вірогідно при створенні базувалося на грецькому імені “*Circe*”, що походило від стародавнього імені «*Kirkē»; “*Sansa*”, яке бере початок від із санскриту, де позначало поняття «шарм» або «чарівність»; “*Bran*”, що походить від уельського слова «ворон», яке напевно позначає певний зв'язок між персонажем і цим птахом; а також імена, чиї зв'язки з іншими назвами важко прослідкувати, наприклад: “*Daenerys*”, “*Tywin*”, “*Viserys*”, “*Jaehaerys*”, “*Rhaegar*” тощо.

Цікаво, що через величезну популярність циклу романів “A Song of Ice and Fire”, а також його екранізованої версії, названої за першою книгою роману “A Game of Thrones”, багато імен вийшли за межі романів, адже так сподобались читачам та глядачам, що вони почали називати своїх дітей іменами улюблених персонажів. Варто зазначити, що серед антропонімів також зустрічаються звичайні англійські імена, чия графічна або фонетична форма була трохи видозмінена, наприклад: “*Robb*” замість “*Rob*”, “*Eddard*” замість “*Edward*”, “*Joffrey*” замість “*Jeffrey*”, а також звичайні імена, які існують в реальності, наприклад: “*Sam*”, “*Jon*”, “*Robin*”, “*Rodrik*”, “*Simon*”.

- **Зооніми**, до яких відносяться групові назви тварин, наприклад: “*shadowcats*”, що позначає фантастичних істот, які виступають великими і хижими представниками сімейства котячих, та “*lizard-lions*”, що позначає назву виду інших тварин, схожих одночасно на крокодилів та ящерок, проте розміром з лева. Автор чудово передає сутність їх природи за допомогою назв, утворених за допомогою словоскладання за моделлю Noun+Noun (іменник+іменник). Цікаво, що за аналогією до слова “*shadowcats*” була утворена назва “*shadowskin*”, що позначає хутро цих звірів. Варто також зазначити, що назва одного з найчастіше згадуваного виду тварин у романах “*direwolf*” була створена на основі запозиченої назви реально існуючих тварин, що населяли північну та південну Америку в період Плейстоцену (від лат. “*Canis dirus*”).

- **Теоніми**, серед яких відзначаємо “*The Old God of the Forest*”, “*the Lord of Light*”, “*the Storm God*”, “*the Drowned God*”, “*the Many-Faced God of Braavos*”.

- **Топоніми**, до яких відносяться “*Free Cities*”, “*Old Valyria*”, “*King's Lands*”, “*Oldtown*”.

- **Фітоніми**, до яких належать: “*Weirwood trees*”, “*Ghost grass*”, “*Harpy's Gold*”, “*Blue Winter Rose*”. Варто відзначити, що назва “*Weirwood trees*” скоріш за все була утворена від Прото-індоевропейського кореня «*werg», що означає «людина». Використання цього кореня мотивується описом дерев, що нібито мали обличчя, а інколи за формою нагадували людей.

- **Ергоніми** (назви служб та організацій), серед яких зустрічаються: “*the Rainbow Guard*”, “*the Warrior's Sons*”, “*Brotherhood without banners*”, “*Maesters*”, що були створені для позначення нових понять. Окремо можна виділити назви організацій, що спеціалізуються на професійних вбивствах – “*Faceless Men*”, “*Sorrowful Men*”, створені за аналогічним принципом.

- **Хрематоніми**, наприклад: “*the Ice*”, “*the Needle*”, “*Longclaw*”, “*arakh*”. Оскільки дія циклу романів відбувається в період, який має багато рис з нашим минулим – Середньовіччям, і основною зброєю на той час виступали мечі, то не можна також не звернути увагу на слова, які їх позначають. Так, автор створює такі назви, як “*the Ice*”, “*the Needle*” та “*the Longclaw*” на позначення назв конкретних мечів; “*arakh*” – на позначення

виду мечів, що зазвичай використовується народом дотракійців. Дж. Мартін також використовує традиційно англійські поняття *“longsword”*, *“bastard sword”*, *“greatsword”* - на позначення різних видів мечів за довжиною леза та руків'я.

Цікавими прикладами авторських онімів також можуть бути назви вигаданих мов. Так, у всесвіті романів *“A Song of Ice and Fire”* панують декілька основних мов, але й зустрічаються назви тих, які класифікуються як давно забуті. Таким чином, можна виділити: *“the Common Tongue of Westeros”*, *“Dothraki”*, *“Rhoynish”*, *“High Valyrian”*, *“The Summer Tongue”*. Варто також зазначити, що у циклі романів зустрічаються такі оказіоналізми, які стають зрозумілими лише за допомогою роз'яснення автора. Зокрема, до цих онімів відносяться слова, що належать до вигаданих мов, наприклад, до дотракійської *“Dothraki”*, яка була спеціально розроблена Девідом Дж. Петерсоном для екранізації романів. Серед вигаданих автором слів слід відзначити *“khaleesi”*, *“khal”*, *“khalasar”*.

Важливим механізмом для створення власних назв в романах виступає конверсія. У нашому дослідженні ми розглядаємо конверсію як можливість переходу загальних назв у власні. Так, серед власних назв, створених за допомогою конверсії, можна виділити:

- Групові антропоніми, наприклад: *“Snow”*, *“Rivers”*, *“Storm”*, *“Flowers”*, *“Sands”*, *“Waters”*. У романах розповідається про те, що якщо дитина була народження поза офіційним шлюбом, вона не могла отримати прізвище батька. Таким дітям надавалося нове прізвище, яке позначало характеристику місця, де вони були народжені. При цьому, якщо, наприклад, двоє дітей народилися поза шлюбом в одному регіоні, вони отримували однакові прізвища попри те, що не були братами чи сестрами.

Серед таких прізвищ можна виділити *“Snow”*, що надавалося дітям, народженим у північних регіонах, де майже завжди холодно й часто йде сніг; *“Rivers”*, яке отримували діти, що народилися в регіоні, який має величезну кількість річок, під назвою *“the Riverlands”*; *“Storm”*, притаманне мешканцям *“the Stormlands”*, які часто потерпають від штормів; *“Flowers”* – жителям квітучої та благодатної місцевості під назвою *“the Reach”*, *“Sands”* – жителям півострова *“Dorne”*, який має ознаки спекотного пустельного клімату, нерідко з піщаними ландшафтами; *“Waters”* – дітям, що проживали в межах *“Kings Landings”*, розташованих на узбережжі континенту.

Також варто відзначити прізвисько воїнів служби *“Night’s Watch”*, яка боронить північні кордони від нападів – *“the Crows”*. Можна припустити, що вони отримали це прізвисько за те, що носять в основному чорний колір.

- Фітоніми, наприклад, назва виду дерев *“Ironwood trees”*, які зустрічається в романах. У реальному світі слово *“ironwood”* позначає одразу декілька видів дерев, які мають дуже міцну деревину.

За допомогою основокладання були утворені назви *“the Crannogmen”* та *“the Ironborn”*. Серед назв, які були створені за допомогою активних словотворчих суфіксів, можна виділити топоніми, утворені за допомогою словотворчого суфікса *“-lands”*, наприклад: *“the Riverlands”*, *“the Stormlands”*, *“the Westerlands”*, *“the Crownlands”*.

Варто зазначити, що деякі власні назви були створені за допомогою спільних компонентів – слів. Серед них:

- Назви вигаданих островів та архіпелагів, об'єднаних спільним компонентом – *“islands”* / *“isles”*, наприклад: *“Iron Islands”*, *“Summer Islands”*, *“Bear Island”*, *“The Thousand Islands”*, *“the Basilisk Isles”*.

- Гідроніми, які мають спільний компонент – *“sea”*, наприклад: *“the Narrow Sea”*, *“the Sunset Sea”*, *“the Shivering Sea”*, *“the Jade Sea”*. При цьому кожна із назв отримує власну характеристику.

- Назви війн, які було створено за допомогою компоненту *“war”*, наприклад: *“the Ghiscari War”*, *“Nymeria’s War”*, *“the War of Conquest”*.

- Назви валюти, створені за допомогою компоненту «coin», наприклад: “*Gold Dragon coin*” та “*Silver Stag coins*”. Назва “*Copper Penny*” очевидно була запозичена від традиційної назви дрібних грошей.

- Назви документів та книг, серед яких можна виділити “*the White Book*” та “*the Book of Brothers*”, що об’єднані компонентом «book».

Продуктивними механізмами творення власних назв виступають алюзія та аналогія. Так, при дослідженні групових антропонімів, нашу увагу привернули декілька цікавих прикладів їх застосування. Однією з найважливіших сюжетних ліній циклу романів виступає війна між представниками роду Ланністерів і Старків, що нагадує Війну Червоної та Білої троянд і протистояння представників Ланкастерів та Йорків. Варто зазначити, що навіть автор не заперечує, що його часто надихали певні історичні події, тож ця не стала винятком. Таким чином, можна припустити, що деякі паралелі в подіях твору та схожість звучання й написання прізвищ “*Lannister – Lancaster*” та “*Stark – York*” мають саме таке підґрунтя.

Назва захисної споруди “*The Wall*”, скоріш за все, є алюзією до відомої “*Hadrian’s Wall*”, яка була побудована римлянами на півночі Великої Британії та захищала від навали ворожих племен з півночі. Назва та, власне, концепція легкозаймистої речовини, яку застосовували як зброю “*Wild Fire*” ймовірно також були створені за аналогією до “*Greek Fire*”, адже саме ця речовина була використана як в романах, так і в реальності для однакових цілей. В циклі романів також зустрічаються власні назви, які були утворені за допомогою перетворення вільних словосполучень у стійкі. Серед них можна виділити:

- Хрононіми, наприклад: “*The Dawn Age*”, “*The Long Night*”, “*The Andal Invasion*”, “*The rise and fall of Valyria*”, “*the Age of the Hundred Kingdoms*”;

- Назва марки сталі, наприклад: “*Valyrian steel*”;

- Назви мешканців різних регіонів, народів та рас, наприклад: “*the Hill Tribes*”, “*the Free Folk*”, “*the Children of the Forest*”, “*the White Walkers*”.

Отже, проаналізувавши авторський ономастикон циклу романів “*A Song of Ice and Fire*” Дж. Р. Р. Мартіна, можна зробити **висновок**, що серед найпоширеніших способів та механізмів створення власних назв можна виділити: основоскладання, суфіксацію, конверсію, семантичні способи словотвору, а також когнітивні механізми алюзії та аналогії.

Власні назви, які з’являються в циклі романів та його екранізації, поповнюють словниковий склад сучасної англійської мови. Здебільшого це пов’язано з тенденцією присвоєння дітям імен персонажів, створенням різних картин, малюнків, арт-об’єктів та популярністю вигаданих мов (наприклад, вже навіть організовуються курси з дотракійської). Саме тому виникає необхідність глибшого дослідження не тільки власне особливостей формування авторського ономастикону, але й його впливу на сучасну англійську мову та лінгвокультуру.

Література

Александрук І. В. Когнітивні та мовні механізми утворення неологізмів та оказіоналізмів у творах жанру фентезі (на матеріалі творів сучасних англійських та американських авторів) / І. В. Александрук // *Studia Linguistica*. – 2010. – Випуск 4. – С. 469-475.

Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии, 2 изд. / Н. В. Подольская. – М., 1988. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tapemark.narod.ru/les/346a.html>

Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М., 1973. – 367 с.

Martin G. R. R. *A Song of Ice and Fire* / George R. R. Martin. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.readbooksvampire.com/George...Martin.

12 Historical Events That Inspired “*Game of Thrones*” And Proved Our World To Be As Brutal as Westeros. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://emgn.com>.

Name origin and etymology database. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.name-doctor.com/